

УДК 338.330.141

Демешок О. О.

к.е.н., доцент

докторант та м.н.с.

*ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»*

E-mail: josefine@ukr.net

ВИБІР ОПТИМАЛЬНОЇ ДЛЯ УКРАЇНИ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕННЯХ

У статті доведено, що виконання науково-прикладних розробок у площині формування стратегічного потенціалу реального сектору економіки держави обумовлені нагальною потребою забезпечення соціального захисту українського соціуму. Підтверджено, що вони повинні бути зорієнтовані на набуття українською моделлю реалізації соціальної політики системних характеристик в ресурсних обмеженнях, що існують, наразі, в державі. Задля досягнення достатнього рівня результативності управління розвитком стратегічного потенціалу промисловості України у контексті забезпечення її сталого розвитку розглянуто та розкрито основні макроекономічні виміри та індикатори сталого людського розвитку, що дозволяють уможливити вирахування відповідних детермінант в межах тріади: «економіка – екологія – соціум». Встановлено та ідентифіковано особливості розбудови та формування у країнах, віднесених до групи «перехідних» за фактором розвиненості потенціалу сталого людського розвитку, відповідного типу політики. Засвідчено, що реалізація останньої убезпечить нарощення і раціоналізацію використання стратегічного потенціалу держави.

Ключові слова: сталий розвиток, стратегічний потенціал промисловості, соціальна політика, результативність управління, індекс людського розвитку.

Постановка проблеми. За результатами економіко-статистичної оцінки результатів функціонування реального сектору економіки держави слід підтвердити про те, в Україні існує нагальна потреба у переорієнтації державницьких засад

формування, нарощення та раціоналізації використання стратегічного потенціалу (СП) реального сектору економік задля розбудови оптимальної, на сучасному етапі розвитку національного господарства, моделі реалізації політики сталого розвитку за урахування детермінант забезпечення соціальної компоненти економічної безпеки. Відмітимо, що трансформаційні процеси в системі управління національним господарством обумовлені нагальною потребою забезпечення соціального захисту українського соціуму і, відповідно, повинні бути зорієнтовані на набуття системних характеристик української моделі формалізації соціальної політики в умовах ресурсних обмежень, що існують, наразі, в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначеному напрямку науково-прикладних досліджень присвячені наукові розробки вчених-економістів: Алимова О. М., Амоші О. І., Бандура С. І., Геєця В. М., Данилишина Б. М., Дейнеко Л. В., Кузьменко Л. М., Лицура І. М., Микитенко В. В. та інших (окремі результати їхніх методологічних, методичних та прикладних напрацювань деталізовано у наукових роботах [1 – 6]).

Формування цілей статті. Кількість визнаних і усталених моделей соціальної політики в межах усталеної стратегії сталого розвитку є, доволі, необмеженою, оскільки, при їхньому формуванні й розробці необхідно враховувати специфіку розвитку різних країн та наявність загальних потенційно-факторних ознак щодо можливостей підвищення рівня і якості життя населення (обґрунтовано автором у попередній роботі [7]). Отже, з метою забезпечення достатнього рівня результативності управління розвитком стратегічного потенціалу промисловості України у контексті забезпечення її сталого розвитку вважаємо за доцільне розглянути основні макроекономічні виміри, набуті в державі, що дозволяють передбачити можливість реалізації детермінант в межах визнаної тріади сталого розвитку: «економіка – екологія – соціум». При провадженні у практику управління (на різних рівнях) як стратегії сталого розвитку, так і в її межах стратегічних програм із соціального захисту слід суб'єктам управління різного рівня дотримуватись встановлених міжнародно-правових стандартів, проголошених на сучасному історичному етапі розвитку світогосподарської системи задля убезпечення міжнародної безпеки та підвищення рівня і якості життя населення. Тому, метою статті – є розробка та формалізація концептуально-аналітичної моделі реалізації оптимальної для України соціальної політики у контексті забезпечення її сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, як відомо з розробок, де детально репрезентуються сутність і зміст Міжнародних стратегій сталого розвитку [8; 9] та у аналітичних викладках, приведених із порівнянням соціально-економічних показників між країнами світу [10 – 16], у розрахунках, зазвичай, враховується, у першу чергу, базовий макропоказник – валовий внутрішній продукт (ВВП) певного державного утворення у розрахунку на душу населення (автором статті представлено, надалі, макроекономічні показники України та окремих країн світу – наприклад, на рис 1). Останні засвідчують про наступне:

серед європейських країн (у порівнянні з країнами СНД), на відміну, від обсягів ВВП України на душу населення, які постійно зменшуються вказані макроекономічні показники поступово зростають. Відповідні характеристики, у міжнародних порівняннях, має і обсяг реального ВВП України із урахуванням паритету купівельної спроможності (ПКС) (рис. 2), виміри якого, станом на кінець 2014 р. становлять 8665,48 дол. США.

За результатами аналізу наукових розробок, які стосуються проблеми формування і реалізації стратегій сталого розвитку держави, можна підтвердити про те, що передбачається досягнення достатнього темпу соціально-економічного зростання при урахуванні, в якості одного з цільових орієнтирів, показника – індексу людського розвитку (ІЛР).

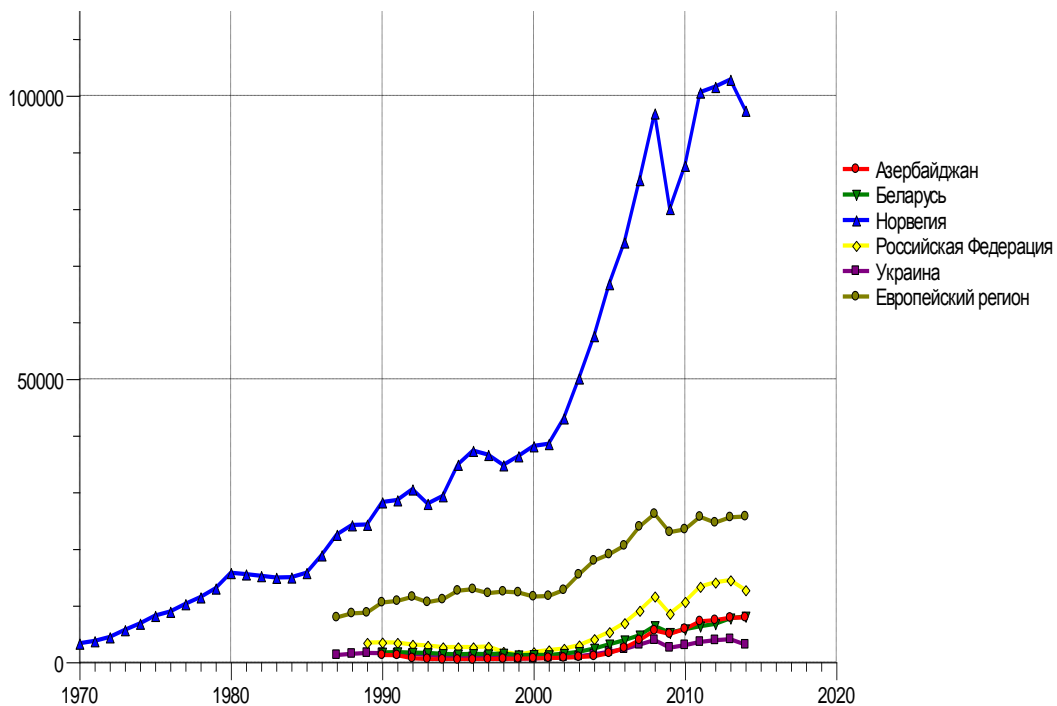

Рис. 1. Обсяги Валувого внутрішнього продукту України у порівнянні з окремими країнами світу у 1970 – 2014 рр. у дол. США на душу населення (тут, і надалі, представлено за даними [10 – 16])

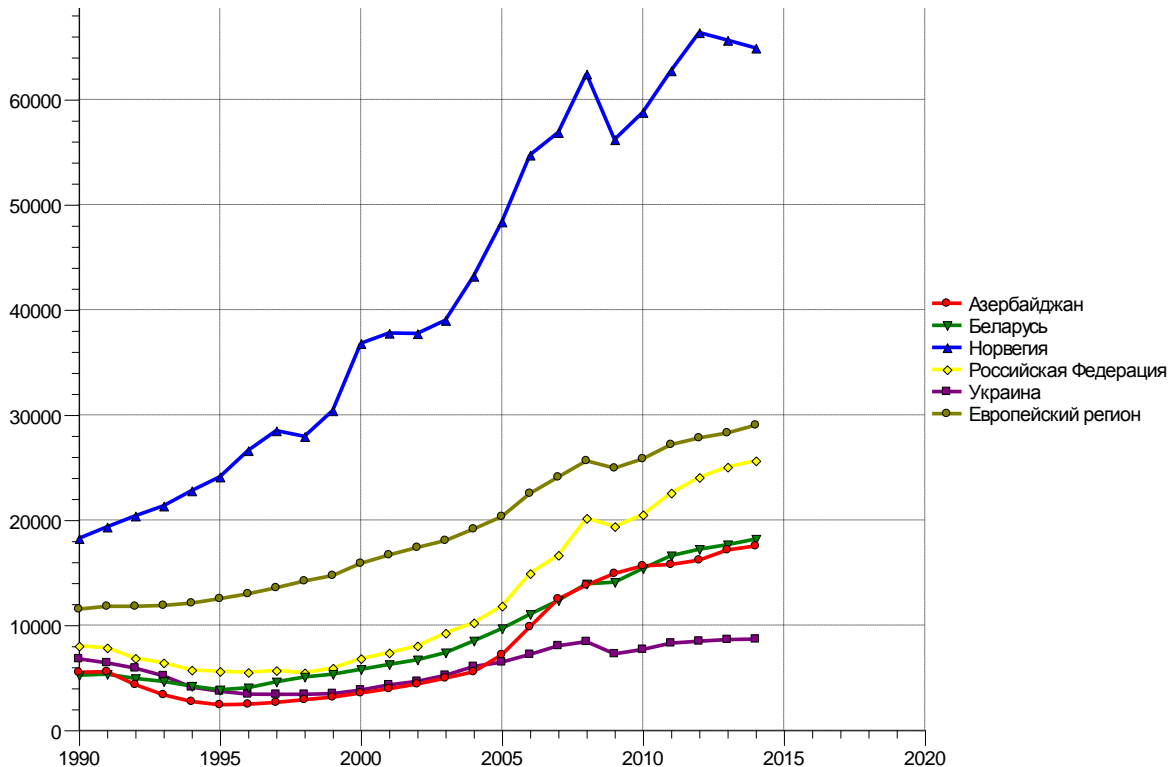

Рис. 2. Реальний ВВП України з урахуванням ПКС у порівнянні з окремими країнами світу у 1990 – 2014 рр. (дол. США)

Автором статті з'ясовано та доведено [7], що сучасний стан дослідження проблематики розбудови оптимізаційних, для певної соціально-економічної системи, модельних вирішень реалізації соціальної доміанти стратегічного управління у контексті забезпечення переходу до сталого розвитку та ідентифікації залежності параметрів ефективності її реалізації від механізмів фінансування в межах нашої держави – характеризується істотною теоретичною невизначеністю і наявністю діаметрально протилежних точок зору. Більшість із них, не враховує частку економічно активного населення в певній державі (рис. 3). Тому, вважаємо за доцільне звернутися до досвіду провадження оціночних процедур задля об'єктивізації системно-універсальних вимірів ідентифікації державницьких характеристик і здатностей до «сталого розвитку», накопиченого фахівцями ООН, якими ще у 1990 р. було обґрунтовано методологію розрахунки і запропоновано до використання багаторівневу систему інтегральних показників ідентифікації параметрів соціально-економічного

© Демешок О. О.

розвитку країн світу, конститутивно-ключовим із яких визнано – відносне значення показника індексу людського розвитку (ІЛР), який і характеризує рівень добробуту населення України та інших держав світу.

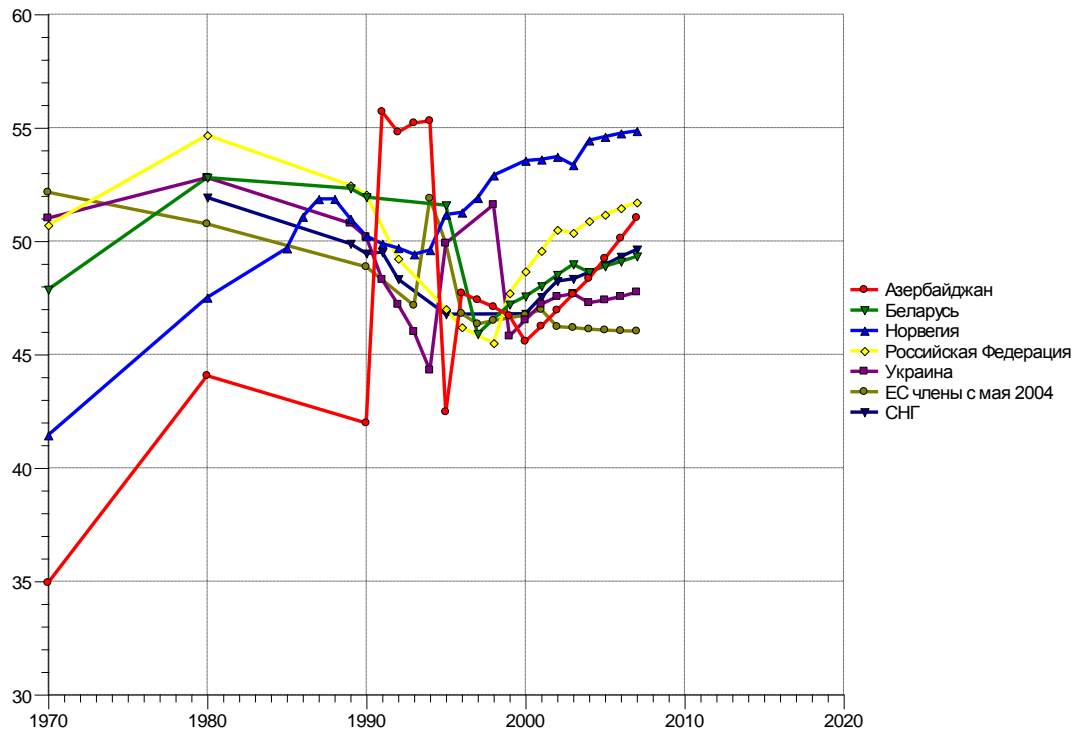

Рис. 3. Аналіз частки економічного населення в межах окремих держав світу та державних утвореннях у 1870 – 2014 рр.

Відповідно, вважаємо за доцільне, на рис. 4, представити результати порівняння за ІЛР результати макроекономічного регулювання розвитку економіки України та окремих країн світу. Приведений макроекономічний відносний вимір – тобто, індекс (ІЛР) – обчислюється за використання трьох наступних компонент. А саме: а) тривалість життя населення; б) освіченість; в) життєвий рівень. Відтак, у відповідності до розробленої ПРООН методики розрахунку цього показника з'ясовано, що Україна займає І-ше місце в Європі за рівнем смертності й останнє – за рівнем народжуваності (так, наприклад, у 2013 р. на 1 тис. населення помирало на 8,9 особи більше, ніж народжувалося).

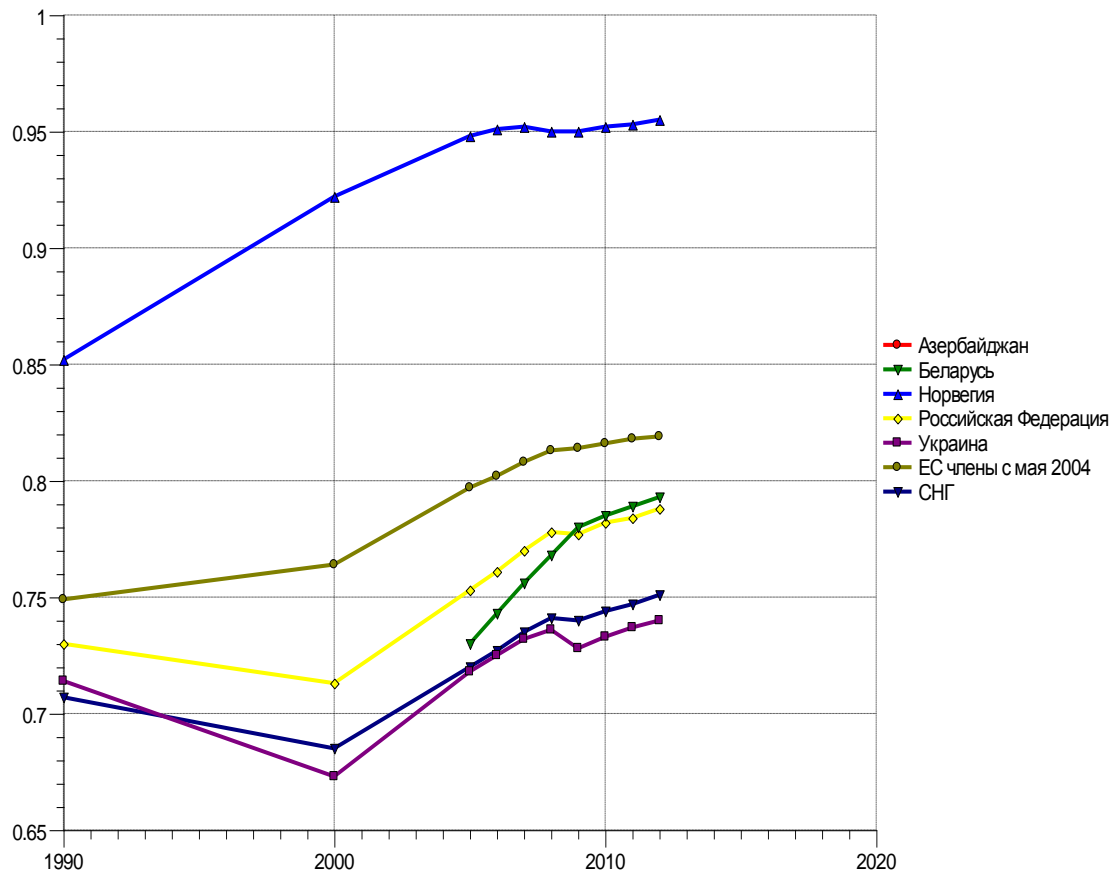

Рис. 4. Трансформація вимірів індексу людського розвитку України у 1990 – 2014 рр. у порівнянні з іншими країнами світу

Поряд із вказаним, зазначимо про таке: середня тривалість життя у 2014 році в Україні сягала, приблизно, 68 роки. Відтак, очікуване на 2015 рік середнє значення тривалості життя населення України – становить 72 роки, що, звісно, є суттєво низьким показником у порівнянні з іншими країнами світу. Так, для українських чоловіків – це 65 роки, а для жінок – 73 роки. За даними, приведеними у звітах ВООЗ, різниця між чоловіка та жінками України за тривалістю життя становила у 2014 році – 9,99 роки (а, наприклад, найнижче значення вказаного показника було у 2014 році – у Норвегії – 2,94 роки). А, ретроспективна оцінка природного приросту населення та тривалості життя по Україні та окремим країнам дозволяють підтвердити, що очікувана тривалість життя без інвалідності не сформує передумов задля нарощення рівня ІЛР нашої держави.

Наступна компонента, яка враховується у розрахунках ІЛР – це, рівень освіченості та терміни отримання освіти в Україні. Останній, за кількісним визначенням, є достатньо високими (відомими є розвиненість системи освіти характеризується наступною системою показників: кількість: дітей у дитячих

© Демешок О. О.

дошкільних закладах, учнів у загальноосвітніх школах, вихованців у дитячих будинках, учнів у технікумах і коледжах, а також учнів професійно-технічних училищ; питома вага учнів загальноосвітніх шкіл, що навчаються у другу зміну; забезпеченість загальноосвітніх шкіл виробничою площею; обсяг державних капітальних вкладень, які спрямовуються на розвиток освіти; введення в дію об'єктів освіти за рахунок різних за природою джерел фінансування нарощення потенціалу системно-універсального функціонування нашої держави). При цьому, наразі, рівень доходів громадян України – є надзвичайно низьким. Так, зокрема, за офіційними статистичними даними, середньомісячна заробітна плата в нашій країні складає близько 50 – 70 дол. США, тоді як у країнах ЄС і США – знаходиться на більш високому рівні – становить 1300 – 1600 дол. США., що дозволяє системі державного управління провідних країн підтримувати здатність генерувати системно-універсальні ознаки сталого розвитку держави та її регіонів.

Отже, за інтегральним значенням показника ІЛР Україна посідає (й не перспективно) «скромне» місце серед країн третього світу. Саме тому, регіональні корелянти і суб'єкти державного й місцевого управління повинні активно провадити свою діяльність у напрямі активізації соціально-економічних трансформацій в межах реального сектору економіки за рахунок формування та використання на практиці дієвого механізму коригування кожної зі складових, інкорпорованих до розрахунку визначального показника ідентифікації можливостей сталого розвитку – тобто, до показника-індикатора – ІЛР.

Перш за все, на авторське твердження, слід здійснити об'єктивну оцінку причинно-наслідкового зв'язку між наведеними вище характеристиками та масштабами стратегічного потенціалу реального сектору економіки держави, а також встановити найвагоміші регресори впливу як на ІЛР, так і на процеси формування, нарощення та використання сукупних граничних ресурсів, резервів і можливостей різної природи, що є специфічними для нашої країни (а також, вважаємо за доцільне згрупувати їх за вагомістю).

Засвідчимо, що результати прогнозно-аналітичних оцінок здійснених фахівцями дозволяють стверджувати про те, що, крім на ведених у методичних підходах ООН щодо розрахунку цього виміру, доцільно враховувати специфічність функціонування соціально-економічної системи (у тому числі і України) та вагомість впливу на визначальні домінанти соціально-економічного відродження держави і

енергоекономічних, інноваційно-інвестиційних та техніко-технологічних вимірів сталого розвитку країни. Окремі з них (за ретроспективний лаг у п'ять років – 2011 – 2015 рр.), стали основою для побудови мультирівневої системи показників вибору моделі сталого розвитку України, за якими і здійснено розробку кваліметричного інструментарію та розмежовано досліджувану сукупність країн світу за якісними параметрами загальноекономічного розвитку у площині «економіка – екологія – соціум» на основі конститутивно-ключового фактору генерування системних ознак у національної системи до сталого розвитку. А саме, за:

«відносно високими високим рівнем індексу людського розвитку», «відносно середнім», «відносно низьким» та країни з «перехідної групи» (за *узагальненим інтегральним показником* ІЛР, обчисленого за використання усталеного і специфічного для України переліку порівняльних вимірів – до них віднесено, крім узвичаєних, ще й: енергоефективність функціонування національної економіки; рівень енергетичної залежності / незалежності; індекси інноваційної здатності та технологічної конкурентоспроможності країн світу тощо) – вказане наведено і деталізовано автором статті у табл. 1.

Таблиця 1

Макроекономічні показники сталого розвитку окремих країн світу та індекси системно-універсального функціонування на 2014 р.*

Країни світу та міждержавні об'єднання	ВВП / душу населення млн. дол. США / люд.	Порівняльні абсолютні значення показників		Індекси	
		Енергоефективність функціонування національної економіки, дол. США / кг н.е.	Енергетична залежність / незалежність країни, %	інноваційної здатності економічної системи	технологічної конкурентоспроможності економічної системи
Україна	1,67	0,90	54,8	0,71	3,49
Білорусія	2,60	1,10	80,0	0,73	3,49
Естонія	4,01	3,10	33,3	0,78	3,98
РФ	3,28	1,80	-40,0	0,79	3,68
Латвія	3,60	3,60	30,0	0,74	5,00
Чеська Республіка	5,70	3,50	32,0	0,81	5,21
Литва	12,40	3,20	26,6	0,74	5,01
Польща	4,60	3,02	11,8	0,74	5,00
Угорщина	14,20	3,61	57,7	0,75	5,21
Канада	25,80	4,20	40,0	0,92	5,58
США	40,10	5,90	34,0	0,93	5,81

Країни світу та міждержавні об'єднання	ВВП / душу населення млн. дол. США / люд.	Порівняльні абсолютні значення показників		Індекси	
		Енергоефективність функціонування національної економіки, дол. США / кг н.е.	Енергетична залежність / незалежність країни, %	інноваційної здатності економічної системи	технологічної конкурентоспроможності економічної системи
Фінляндія	32,56	5,61	55,9	0,98	5,94
Швеція	33,80	5,90	35,9	0,98	5,65
Великобританія	30,10	6,23	-8,9	0,93	5,71
ЄС	26,60	6,80	34,1	0,95	5,46
Франція	29,90	5,82	53,0	0,92	5,49
Ірландія	27,80	6,96	50,0	0,92	5,48
Нідерланди	31,47	5,98	90,0	0,89	5,65
Німеччина	33,77	8,23	61,4	0,92	5,81
Данія	38,70	8,92	-27,2	0,93	5,65
Японія	44,10	10,38	93,0	0,98	5,92
Швейцарія	43,00	11,07	67,0	0,97	5,46

Джерело* Розраховано та узагальнено автором статті за показниками-індикаторами сталого розвитку окремих країн світу.

Поряд із приведеним вище, зазначимо: дані, які наведені автором статті у табл. 1, дозволяють стверджувати про те, що зменшення вагомості деструктивного впливу за базовими сферами сталого людського розвитку – є пропорційним за кількісним значенням вимірам зростання сприйнятливості НЕС до факторів матеріальної та потенційної-факторної природи. Тому, за використання методу логічного проектування (МЛП), автором і було ідентифіковано щільність зв'язку між останніми, зокрема, і щодо імовірності / можливості подальшого коригування системно-універсальних орієнтирів за рахунок залучення до механізму управління стратегічного потенціалу промисловості інноваційних та технологічних регуляторів сталого розвитку України за наслідками визначення рівня сприйнятливості НЕС до деструктивної трансформації окремих елементарних потенціалі (рис. 5).

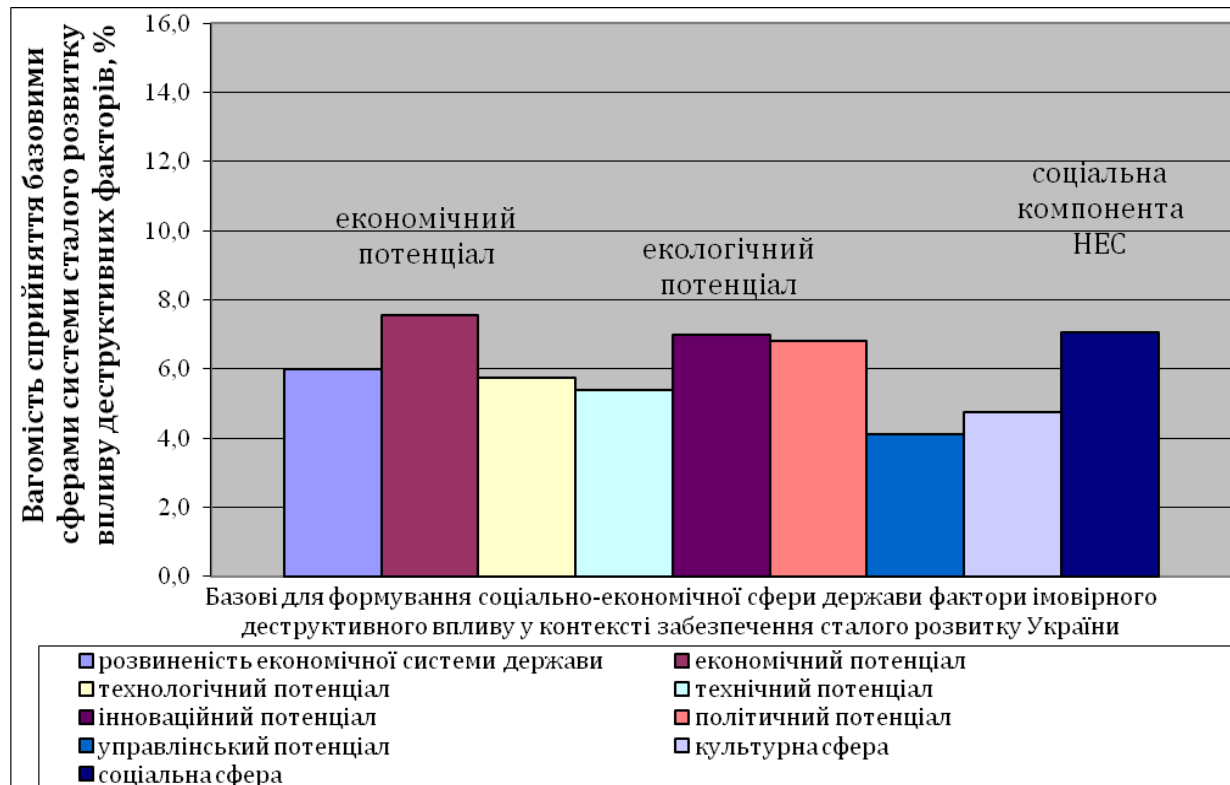

Рис. 5. Графічне оформлення вагомості деструктивного впливу базових компонент соціально-економічної системи держави на процеси генерування у неї системних властивостей до сталого розвитку (авторська інтерпретація за результатами використання МЛП)

Однак, можна признати і те, що, наразі, існують / можна використовувати і інші важелів впливу (цілеспрямування) на процеси формування масштабів стратегічного потенціалу та, відповідно, провадження діяльності у площині реалізації сучасної політики забезпечення сталого розвитку держави. Так, наприклад, можна підтвердити, що упродовж десяти останніх років (2005 – 2015 рр.) недостатньо результативно була соціальна спрямованість національного бюджету. При цьому, необхідно признати, що у розвинених країнах світу витрати на соціальні потреби перманентно зростають у 2 рази швидше, ніж обсяги ВВП (обсяги якого суттєво перевищують вітчизняні виміри). Такі істотні вкладення в розвиток людського потенціалу дозволяють забезпечити високу якість життя, конкурентоспроможність робочої сили, її високу продуктивність. І, при цьому, значна частина населення цих країн також не задоволена соціальними заходами і захистом їхніх прав і свобод. Наприклад, у Японії близько 60,0 % населення не задоволені соціальним захистом, незважаючи на розвинену систему страхування, зайнятості, охорони здоров'я, шести рівневе пенсійне забезпечення.

Поряд із зазначеним вище, вважаємо за доцільне звернути увагу на особливості розбудови відповідного типу політики у країнах, віднесених нами до групи «перехідних» за фактором розвиненості елементарного (зі складу СП) потенціалу сталого людського розвитку (тобто, ПСЛР). Вагомість впливу на формування останнього прямих і опосередкованих факторів ідентифіковано, згруповано та відтворено автором на рис. 6.

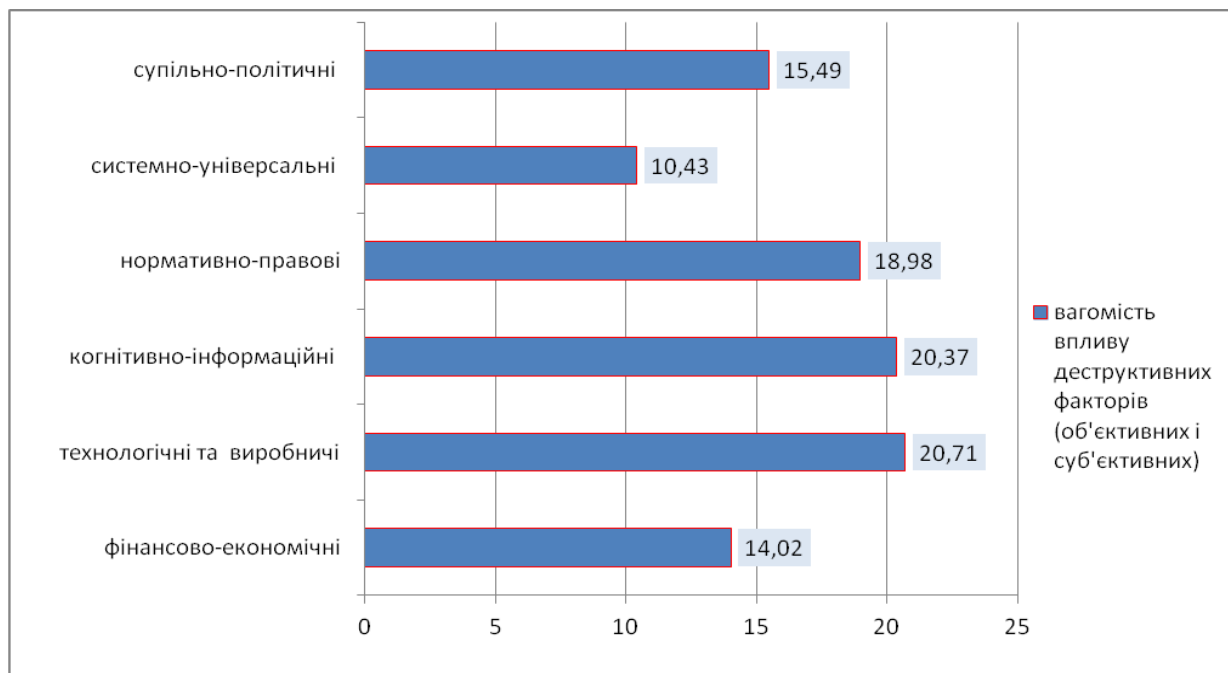

Рис. 6. Визначення вагомості впливу на масштаби розвиненості потенціалу сталого людського розвитку України окремих груп прямих і опосередкованих факторів (встановлено автором дослідження за використання МЛП)

Як видно зі свідчень і авторських оцінок, приведених на рис. 6, як і на масштаби стратегічного потенціалу промисловості, так і на виміри потенціалу сталого людського розвитку впливають технологічні та виробничі фактори виробництва (20,71%) та, відповідно, когнітивно-інформаційні чинники (тобто, 20,37% - це, зокрема, засоби отримання та переробки інформації; механізми її відбору; важелі поширення, нагромадження, трансформації і трансляції ПСЛР, що уможливує його освоєння та використання у всіх галузях життя українського суспільства). Як і стосовно управління процесами формування стратегічного потенціалу промисловості України, нормативно-правові чинники мають суттєвий вплив на використання й нарощення ПСЛР нашої держави.

Звідси, певним чином підсумовуючи вище наведені викладки, зазначимо, що зіставлення структури показників масштабів розвиненості ПСЛР України з аналогічною структурою найбільш розвинених країн (зокрема, з відповідними вимірами Норвегії, яка, наразі, є позитивним прикладом у площині формування ПСЛР) дозволяє помітити найбільш характерні особливості та відмінності щодо управління розвитком СП нашої держави та національних перспектив щодо генерування ознак до сталого розвитку. А саме, слід відмітити суттєве зниження і відставання національної економічної системи за параметрами: а) масштабу потенціалу сталого розвитку, тоді як у інших країнах світу спостерігається послідовне зростання; б) індексу ВВП на душу населення ніж у країн із високим та середнім рівнем людського розвитку (за узагальненим інтегральним показником); в) від розвинених країн за індексами інноваційної здатності та технологічної конкурентоспроможності соціально-економічної економічної системи, однак, що є найбільш суттєвим, за усіма інтегральними показниками – від рівня країн, віднесених нами до групи «перехідних» за фактором ПСЛР.

Висновки. Таким чином, визначені у даному дослідженні тенденції (за коінтегрованими значеннями) трансформацій масштабів потенціалу сталого людського розвитку досліджуваної сукупності країн світу (див., перелік у табл. 1) дозволяють стверджувати про те, що задля формування/ добору оптимальної для України моделі реалізації політики сталого розвитку нагальним завданням – є врахування специфічних системно-універсальних і факторних ознак, за якими імовірнісним є (за результатами побудови матриці ідентифікації кількісно-якісних вимірів) визначення:

особливостей формування та управління процесами освоєння потенціалу сталого людського розвитку нашої держави у порівнянні з окремими країнами світу за ретроспективний період із лагом не меншим ніж, чотири – п'ять років;

формалізація прогнозних моделей як соціальної, так і економічної та промислової політики держави - обґрунтування та реалізація на практиці яких буде відповідати економічному паритету функції - *«максимізації ефекту нарощення масштабів розвиненості елементарного потенціалу сталого людського розвитку (ПСЛР) України при мінімізації витрат і зусиль на його досягнення»* - з метою форсованої регенерації СПП України у контексті її сталого розвитку (зазначене визнано і доведено автором у попередній роботі [17]).

Відтак, підтвердимо, що обчислення масштабів потенціалу сталого людського розвитку та приведення його значень до відповідної розмірності забезпечило можливість автору статті здійснити розбудову лінійки ідентифікації кількісно-якісної оцінки масштабів ПСЛР (репрезентовано та деталізовано автором статті у [3; 7]), що, як доведено дослідником та згідно загальної схеми розв'язання зазначеної проблематики дозволяє об'єктивно обчислити /спрогнозувати виміри результативності управління розвитком стратегічного потенціалу промисловості України у контексті забезпечення її сталого розвитку.

Підсумовуючи, зазначимо наступне: у результаті здійснених прогнозно-аналітичних викладок, автором було розроблено та обґрунтовано мультирівневу систему порівняльних показників оцінювання-прогнозування потенціалу сталого людського розвитку, застосування якої дозволяє запропонувати найбільш імовірнісну траєкторію реалізації соціальної політики в Україні, проте, побудовану за використання специфічного переліку конститутивно-ключових факторів впливу на темпи соціально-економічного розвитку та на нарощення не лише вимірів потенціалу сталого людського розвитку держави, а й стратегічного потенціалу промисловості України, у цілому.

Список використаної літератури

1. Потенціал сталого розвитку: цілі, проблеми та перспективи: Монографія [Текст] / [О. М. Алимов, О. О. Демешок, І. В. Драган, О. В. Гребенюк, І. М. Лицур, В. В. Микитенко та ін. - Київ, Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку», 2014. – 72 с.
2. Стратегічний потенціал – сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку [Текст] / О. М. Алимов, В. В. Микитенко // Продуктивні сили України: науково-теоретичний економічний журнал. – Київ: РВПС України НАН України, 2006. – № 1. – С. 135 – 151.
3. Потенціал сталого розвитку України на шляху реалізації інтеграційного вибору держави: Монографія [Текст] / О. М. Алимов, О. О. Демешок, І. М. Лицур, В. В. Микитенко та ін. – Київ: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2014. – 529 с.
4. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку: Монографія [Текст] / [Кіндзерский Ю. В., Микитенко В. В., Якубовський М. М. та ін.]; за ред. к.е.н., с.н.с. Ю. В. Кінзерского; НАН України;

Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – Київ: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 928 с.

5. Стратегічний потенціал продуктивних сил регіонів України: Монографія [Текст] / [Алимов О. М., Бандур С. І., Данилишин Б. М., Дейнеко Л. В., Микитенко В. В. та ін.] / За ред. д.е.н., проф. Б. М. Данилишина. – Київ: РВПС України НАН України, 2009. – 424 с.

6. Структурні трансформації економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: Монографія [Текст] / О. І. Амоша, М. Г. Білопольський, Л. М. Кузьменко, В. В. Микитенко та ін. – Інститут економіки промисловості НАН України, ТНЕУ МОНмолодьспорту України. – Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», ТНЕУ МОНмолодьспорту України, 2011. – 848 с.

7. Демешок О. О. Розбудова організаційно-економічного механізму стратегічного управління реструктуризацією промисловості та інкорпорація загальноекономічної динаміки розвитку підприємств до його концептуально-аналітичної моделі / О. О. Демешок, А. І. Белова / Економічні та виробничо-економічні системи в координатах сталого розвитку: Монографія [Текст]; за ред. А. О. Касич, М. М. Хоменко. – Кременчук, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського МОН України, Кременчуцька міська друкарня, 2015. – 228 с. [С. 110 – 122]

8. Свонсон Д. Національні стратегії сталого розвитку: впровадження стратегічних і скоординованих дій: виклики, підходи та інновації [Текст] / Д. Свонсон, Л. Пінтер, Ф. Брега, А. Фолькері, К. Якоб. – Вінніпег, Канада: Міжнародний інститут сталого розвитку, 2005. – 65 с.

9. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». Указ Президента України від 12.01.2015 року за № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

10. Аналітичні доповіді ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.who.int/gho/ru/>

11. Тематичні сторінки статистики ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.who.int/gho/database/ru/>.

12. Інтерактивні мапи ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://euro.sharefile.com/share#/view/sb71f0a0d0ca4137b?_k=dygrgd.

13. Програми та проекти ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://euro.sharefile.com/share#/view/s39caba345b941fdb?_k=e53j48.
14. Дані глобальної статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.who.int/gho/publications/en/>.
15. Економіко-статистична база дослідження соціально-економічних показників світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.who.int/countries/en/>
16. Статистична база даних ВООЗ по Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.who.int/countries/ukr/ru>.
17. Демешок О. О. Концепція формування стратегічного потенціалу промисловості в контексті забезпечення сталого розвитку України [Текст] / О. О. Демешок // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції: науковий журнал. – Херсон, Вид-во Херсонського національного технічного університету МОН України, 2013. - № 12 (01). – Т. 1. – С. 48 - 57.

References

1. Alymov, O. M., Demeshok, O. O., Drahan, I. V., Hrebenuk, O. V., Lytsur, I. M., Mykytenko, V. V. et. al. (2014). Potensial staloho rozvytku: tsili, problemy ta perspektyvy [*Potential sustainability: objectives, problems and prospects*]. Kyiv: Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku NAN Ukrainy [in Ukraine].
2. Alymov, O. M. & Mykytenko, V. V. (2006). Stratehichniy potensial – sukupni mozhlyvosti natsionalnoi ekonomiky po dosiahnenniu tsilei zbalansovanoho rozvytku [Strategic potential - total capacity of national economy to achieve the goals of sustainable development]. *Produktyvni syly Ukrainy: naukovo-teoretychnyi ekonomichnij zhurnal, 1, 135–151* [in Ukraine].
3. Alymov, O. M., Demeshok, O. O., Lytsur, I. M., Mykytenko, V. V. et. al. (2014). *Potensial staloho rozvytku Ukrainy na shliakhu realizatsii intehratsiinoho vyboru derzhavy* [The potential for sustainable development of Ukraine in implementing the integration of the state selection]. Kyiv: Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku NAN Ukrainy [in Ukraine].
4. Kindzerskyi, Yu. V., Mykytenko, V. V., Yakubovskyi, M. M. et. al. (2009). *Potential of the national industry: goals and mechanisms for effective development*.

- Yu. V. Kindzerskyi (Ed.). Kyiv: Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy [in Ukraine].
5. Alymov, O. M., Bandur, S. I., Deineko, L. V. & Mykytenko, V. V. (2009). *Strategic potential the productive forces of the regions of Ukraine*. B. M. Danylyshyn (Ed.). Kyiv: Rada po vuvcheniu produktyvnykh syl Ukrainy [in Ukraine].
6. Amosha, O. I., Bilopolskyi, M. H., Kuzmenko, L. M., Mykytenko, V. V. et. al. (2011). *Strukturni transformatsii ekonomiky: svitovyj dosvid, instytuty, stratehii dlia Ukrainy [The structural transformation of the economy: international experience, institutions, strategies for Ukraine]*. Ternopil: Ekonomichna dumka [in Ukraine].
7. Demeshok, O. O. & Belova, A. I. (2015). *Economic and industrial and economic systems to coordinate sustainable development*. A. O. Kasych, M. M. Khomenko (Ed.). Kremenchutska miska drukarnia [in Ukraine].
8. Svonson, D., Pinter, L., Friedrich Brega, Volker, A. & Jacob, C. (2005). *Natsionalni stratehii staloho rozvytku: vprovadzhennia stratehichnykh i skoordynovanykh dij: vyklyky, pidkhody ta innovatsii [The national strategy for sustainable development: implementation of strategic and coordinated action, challenges, approaches and innovations]*. Kanada: Mizhnarodnyj instytut staloho rozvytku [in English].
9. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020». Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 roku za № 5/2015 [Decree of the President of Ukraine (2015), "Sustainable Development Strategy: Ukraine - 2020"]. zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian].
10. Analitychni dopovidi VOOZ [Analytical WHO report]. www.who.int. Retrieved from <http://www.who.int/gho/ru/> [in Russian].
11. Tematychni storinky statystyky VOOZ [Thematic page WHO statistics]. www.who.int. Retrieved from <http://www.who.int/gho/database/ru/> [in Russian].
12. Interaktyvni mapy VOOZ [Interactive maps WHO]. euro.sharefile.com. Retrieved from https://euro.sharefile.com/share#/view/sb71f0a0d0ca4137b?_k=dygrgd [in Russian].
13. Prohramy ta proekty VOOZ [Programmes and projects WHO]. euro.sharefile.com. Retrieved from https://euro.sharefile.com/share#/view/s39caba345b941fdb?_k=e53j48 [in Russian].

14. Dani hlobalnoi statystyky [These global statistics]. *www.who.int*. Retrieved from <http://www.who.int/gho/publications/en/> [in English].
15. Ekonomiko-statystychna baza doslidzhennia sotsialno-ekonomichnykh pokaznykiv svitu [Economic-statistical research base of socio-economic indicators in the world]. *www.who.int*. Retrieved from <http://www.who.int/countries/en/> [in English].
16. Statystychna baza danykh VOOZ po Ukraini [Statistical database of WHO in Ukraine]. *www.who.int*. Retrieved from <http://www.who.int/countries/ukr/ru/> [in Ukrainian].
17. Demeshok, O. O. (2013). *Sotsia'no-ekonomichnyi rozvytok rehioniv v konteksti mizhnarodnoi intehtratsii [The concept of forming strategic potential of the industry in the context of sustainable development of Ukraine]*. Kherson: Khersonskyyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet MON Ukrainy, vol. 12 (01), pp. 48 – 57 [in Ukrainian].

ДЕМЕШОК О. А. ВЫБОР ОПТИМАЛЬНОЙ ДЛЯ УКРАИНЫ МОДЕЛИ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В КОНТЕКСТЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЕЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В РЕСУРСНЫХ ОГРАНИЧЕНИЯХ

В статье доказано, что выполнение научно-прикладных разработок, в плоскости формирования стратегического потенциала реального сектора экономики государства, обусловлены насущной необходимостью обеспечения социальной защиты украинского социума. Подтверждено, что они должны быть ориентированы на приобретение украинской моделью реализации социальной политики системных характеристик в ресурсных ограничениях, существующих в настоящее время, в государстве. Для достижения достаточного уровня результативности управления развитием масштабов стратегического потенциала промышленности Украины в контексте обеспечения ее устойчивого развития, рассмотрены и раскрыты основные макроэкономические измерения и индикаторы устойчивого человеческого развития, позволяющие сделать возможным использование соответствующих детерминант в пределах триады: «экономика - экология - социум». Установлено и идентифицировано особенности развития и формирования в странах, отнесенных к группе «переходных» за фактором развитости потенциала устойчивого человеческого развития, соответствующего типа политики. Подтверждено, что реализация этой политики

позволит забезпечити нарощування і раціоналізацію використання стратегічного потенціалу держави.

Ключевые слова: устойчивое развитие, стратегический потенциал, социальная политика, результативность управления, индекс человеческого развития.

DEMESHOK O. OPTIMAL CHOICE FOR UKRAINE OF IMPLEMENTATION OF MODEL OF SOCIAL POLICY IN THE CONTEXT OF ENSURE SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN RESOURCE CONSTRAINTS

The article proved that the scientific and applied research in the context of formation of the strategic potential of the real economy of the state due to an urgent need to ensure social protection of Ukrainian society. Confirmed that they should be focused on acquiring Ukrainian model social policy implementation system characteristics to resource restrictions that are currently in the state. To achieve sufficient performance management development potential strategic industry of Ukraine in the context of its sustainable development discussed and solved main macroeconomic dimensions and indicators of sustainable human development, allowing allow deduction of appropriate determinants within the triad of "economy - ecology - society." Established and identified features of the building and formation of countries assigned to group "transition" by a factor of development potential of sustainable human development, the appropriate type of policy. Shown to protect the latter increasing implementation and rationalization of the use of strategic potential.

Keywords: sustainable development, strategic potential, social policy, performance management, human development index.

Стаття надійшла до редакції 01.06.2016 р.

Авторська довідка

	Українською мовою	Англійською мовою
ПІБ/ Last name, first name	Демешок Ольга Олександрівна	Demeshok Olha
Науковий ступінь/ Scientific degree	к.е.н.	Candidate of Economic Sciences
Вчене звання/ Scientific rank	доцент	Associate Professor
Посада/ Position	молодший науковий співробітник	Junior Research Fellow
Установа/ Establishment	ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», м. Київ	State institution «Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of NAS of Ukraine», Kyiv